

Vad är ett prank?

Hur digitala och andra medier kan användas ansvarsfullt utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter - Samhällskunskap, Årskurs 4-6

Syfte

Fundera på var gränsen går mellan ett skämt och en offentlig kränkning.

Läraren reflekterar

Eleverna i skolan och mina egna barn har tittat och tittar regelbundet på *pranks*. Vissa är roliga, andra är vansinniga och man kan fråga sig om vissa ens är riktiga. De som utför och tittar på skämten skrattar, men kanske inte alltid de som blir utsatta. Väldigt sällan reflekterar tittarna om det är ett problem eller inte. Jag vill undvika att moralisera, men samtidigt väcka några nya tankar. Svår balansgång.

Metod

Jag berättar om *aprilskämt* från förr. [Här finns en samling](#) och [här flera ur SVT Arkiv, bland annat den klassiska nylonstrumpan](#). Jag lyfter frågan om varför aprilskämten har blivit färre: [Fejknyheter dödar aprilskämten](#). Låt eleverna fundera på och samtala om:

- Vilka aprilskämt i tv, radio och TV kommer du ihåg?
- Vilka aprilskämt har du blivit utsatt för?
- Vilka aprilskämt har dina lärare berättat?
- Vilka egna aprilskämt har du dragit?
- Vad kännetecknar ett aprilskämt?

En del **överraskande upptåg** riktade mot en person kan vara förhållandevis omfattande, men gör ingen eller liten skada mot person och egendom. Här ett exempel där det tar ett tag innan bilen blir körklar igen:

- Hur reagerar offret, tror du?
- Vad tror du att chauffören tycker om skämtet?
- Skrattar tittarna med eller åt offret?
- Har du sett eller varit med om liknande upptåg?

Många av dagens *pranks* handlar i stor utsträckning om att utsätta en person för något oväntat äckligt eller obehagligt och därefter se hur denne **reagerar**. Jocke och Jonna får illustrera denna form: [Poop in your hair](#).

- På vilka sätt skiljer sig dessa skämt åt från aprilskämtet och de överraskande upptågen?
- Varför skrattar vi? I vad ligger det komiska?
- Hur reagerar Jonna? Hur känner hon inför detta prank?
- För vem är detta roligast, tror du? Utföraren, offret eller tittaren?
- Är det roligt eller inte att titta på den här sortens prank?

I en del prank saknas fines, takt och ton som i den 13-åriga sångerskan Autumn Allens öde. Hon trodde inför livepublik att hon skulle få återse sin mamma för första gången på sju år: [Cambodian TV Prank](#). De offentliga aprilskämtet i tv, radio och TV där en avsändare vänder sig till allmänheten skiljer sig mot dagens pranks där ofta en person blir måltavla för flera utförarens skämt **inför en allmänhet** som tittar på.

- Är Cambodian TV Prank ett skämt eller inte?
- Hur tror du att personerna bakom skämtet tänkte när det planerade?
- Spelar det någon roll för skämtets innehåll och utformning om det kan ses av alla eller ett fåtal (till exempel hemma)?

En del pranks äger rum i offentlig miljö där offret lockas att **agera** som i detta exempel:

Bifogad video: <https://www.youtube.com/embed/JVfCC7laTGY?feature=oembed>

Andra människor riskerar dessutom att bli indragna. Fundera på vilka risker som finns i samband med ett sådant här prank. Vad kan gå fel? Räkna upp ett antal situationer ur händelseförloppet och beskriv vad som skulle kunna hända. Fundera även på för vem detta är roligast: utförarna, offret eller tittaren?

En del pranks är mer eller mindre **iscensatta och regisserade**. Ibland är det svårt att avgöra om det är ett "riktigt" skämt eller om alla deltagare är invigda i manuset. Fundera på om du har sett några sådana eller om du har misstänkt det någon gång.

Avslutande reflektioner

- Vilka skämt är roligast: aprilskämt, överraskande upptåg, pranks som lockar fram känslor eller pranks där offret blir deltagare?
- Vilken betydelse har förhållandet "en utförare för allmänheten *eller* flera utförare för en person inför allmänheten" för skämtets innehåll och utformning? Spelar det någon roll vem som gör pranken för vem och inför vilka?

- Var går gränsen mellan ett skämt och elakhet/kränkning?
- Kan man utsätta någon annan för vad som helst och därefter säga "det var ju bara ett prank"?

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Centralt innehåll*

Språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang.

Betygskriterier*

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som utvecklar samtalen och diskussionerna **väl**. Eleven framför åsikter med **väl** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **väl fungerande** struktur och innehåll och **god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang.

Eleven söker och väljer med **god** säkerhet information från olika källor och presenterar informationen på ett **väl fungerande** sätt, med egna formuleringar, ämnesrelaterat språk samt citat och källhänvisningar. Eleven för **väl** underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

* årskurs 7-9, svenska